

קֶשׁ וּלֹא שֵׁ

הרצאה חגיגית לראש השנה

בלשון הדיבור רווח למדי השימוש בֶשֶׁ- במקום קֶשׁ-,
ואת התופעה הזאת אפשר למצוא גם בלשון הכתובה.

יסודו של השיבוש הזה הוא ככל הנראה פונטי: השמטה
או הבלעה של ההגה k הנהגה ברצף קֶשׁ- בלי תנועה
(מדובר בשווא נע הנהגה כיום כשווא נח).

הרצף קֶשׁ-, בדיוק כמו קֶשֶׁר, פותח פסוקית זמן ועונה
על השאלה 'מתי'. לעומת זאת המילית שֵׁ- פותחת
פסוקיות העשויות לענות על השאלה 'איזה' או 'מה'.

להרחבה ולדיון על החילופים בין המיליות גם בלשון
המשנה

- מה כל כך מר בחודש חשוון?
- מי אתה 'ירח בול'?
- מדוע ביכו הנשים את חודש 'תמוז'?

לקראת ראש השנה הינכם מוזמנים להרצאתו של ד"ר
אורי מלמד על שמות החודשים ועל מקורותיהם: נשמע
על אוצר מילים חקלאי קדום בלוח שנה עתיק, על מנייני
החודשים בלוח השנה המקראי, על מסורות הגייה של
שמות החודשים בעדות ישראל ועוד.

ההרצאה תהיה ביום שני כ"ג באלול (19 בספטמבר)
בשעה 19:00.

ההשתתפות חינם – אך מותנית בהרשמה מראש.
לפרטים נוספים ולהרשמה

עדכונים נוספים

■ **תחרות לעיצוב סמליל למדור לשפת הסימנים באקדמיה ללשון העברית – מעצבים ומעצבות בעלי זיקה לשפת הסימנים מוזמנים להשתתף בתחרות לעיצוב הסמליל שילווה את פעילות המדור לשפת הסימנים הישראלית באקדמיה ללשון העברית.**
לפרטים נוספים ולתקנון התחרות

■ **מלגת האקדמיה לשנת תשפ"ג – האקדמיה ללשון העברית מזמינה את תלמידי החוגים ללשון העברית להגיש מועמדות למלגת האקדמיה ע"ש ראובן אוחנא. המועד האחרון להגשת המועמדות: יום חמישי ב' במרחשוון תשפ"ג, 27 באוקטובר 2022.**
לפרטים נוספים ולהרשמה

■ **ביקורי תלמידים במרכז התרבות וההדרכה החדש – בתי הספר יכולים עתה להזמין ביקור במרכז החדש ולחשוף את תלמידיהם ללמידה ולחוויה בתחומי השפה, התרבות והחברה. בשלב הראשון הביקור במרכז מיועד לקבוצות של תלמידי כיתות ח'–"ב בלבד.**
לפרטים נוספים ולטופס הזמנת הביקור

אמצו ביטוי – למה הכוונה כשאומרים למפרע?

המילה **למפרע** מוכרת בעברית מלשון המשנה ואילך. היא משמשת תואר הפועל במובן 'לעבר', 'לאחור', 'מן הסוף להתחלה', ובאמת לא פעם היא באה במקורות חז"ל בניגוד למכאן ולהבא'.

סביב ראשית המאה העשרים הלך ונתפשט השימוש בו במובן 'מראש' – הפוך מן המשמעות המקורית – וכך כשנתכוונו לומר 'תשלום מראש' אמרו "תשלום למפרע".

עם הזמן החל להתפתח בעברית החדשה שיבוש אחר – שימוש במילה 'בדיעבד' במובן 'למפרע'. כאן החילוף לכאורה מובן יותר, שהרי הן 'למפרע' הן 'בדיעבד' מתייחסים (מנקודת הזמן הנוכחית) לאירוע בעבר. על אף ההבדל הדק – שימושיהם שונים: למפרע עניינו ציר הזמן, נתינת תוקף לאירוע מן העבר, ובדיעבד עניינו המעשה, ויתור על מה שנעשה.

להרחבה בפרסום חדש במדור 'מטבעות לשון'

מאמר – גלגולה של חולצה

56. "חלצה, לטוטה"
מתוך הכרזה "חלכשת אשה"
הוצאת מנורה, וינה תרע"ג
(באדיבות הספרייה הלאומית, nli.org.il)

אם נתבונן בארון בגדים ממוצע, נמצא בו מן הסתם כמה וכמה חולצות. אך אם נתבונן בארון הספרים היהודי המסורתי, לא נמצא בו "חולצות" כלל. רוב שנותיה של השפה העברית עברו עליה בלא המילה **חֻלְצָה**, עד אשר חידשה ההיסטוריון ואיש הלשון יוסף קלוזנר בשלהי המאה התשע-עשרה.

על חידוש זה ועל חידושים אחרים שלו כתב לימים נקֶדְנָו (נכד אחיו) הסופר עמוס עוז בספרו האוטוביוגרפי "סיפור על אהבה וחושך":
"בילדותי הערצתי את הדוד יותר מכול על כך שהוא, כך סיפרו לי, יצר ונתן לנו כמה מילים יומיומיות פשוטות, מילים שנדמה היה כי היו קיימות ונפוצות וידועות מאז ומתמיד, וביניהן המילה 'ירחון', וביניהן גם 'עיפרון', 'קררר', 'חולצה', 'חממה', 'צנים', 'מטען', 'חדגוני' ו'רבגוני', 'חושני' ו'מנוף' ו'קרנף'."

על גלגולה של המילה חולצה והבנת חידושה –
במאמרה של תמר קציר בכתב העת העברית.

מאוצרות הארכיון – מילון חזותי לכלי מטבח

המילון החזותי לכלי המטבח יצא לאור בשנת תרצ"ג (1933) בתל אביב ב"הוצאת הארגון להשכלת העברית וגדוד מג"י השפה". המילון כולל מונחים שקבע ועד הלשון העברית בתחום המטבח.

מילון מונחי המטבח הוא השני בסדרת מילוני כיס שראו אור בשנות השלושים של המאה העשרים כחלק ממאמציהם המשותפים של גדוד מג"י השפה והארגון להשכלת העברית לבסס את מעמדה של השפה העברית כשפת היישוב היהודי בארץ ישראל. להגדרות ולאירוסים במילון מצטרפות גם פרסומות למוצרי צריכה שונים

לצפייה במילון ולעדכונים על המונחים השונים

סינר עברי! על בסיס האירוסים המקוריים המופיעים במילון החזותי הכנו מוצר ייחודי וחדש ובו שישה כלי מטבח. **לפרטים ולרכישה**

הנחות לקראת החגים על שלל מוצרים בחנות שלנו

תמיכה באקדמיה

שאלה בעברית

חנות הספרים

אם נתקלתם בבעיות תצוגה [לחצו כאן](#) לצפייה בדפדפן

להתראות באיגרת הבאה!

להסרה מרשימת התפוצה לחצו כאן | ניהול הרשמות | תמיכה באקדמיה | [Subscribe to English Newsletter](#)
האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם, ת"ד 90004, ירושלים 9190401